

ÉNEK-ZENE

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI MINTAFELADATOK

A 2024. JANUÁR 1-TŐL BEVEZETÉSRE KERÜLŐ VIZSGAKÖVETELMÉNYEK SZERINT

MINTAFELADATOK:

I. FELADATLAP

ZENEFELISMERÉS

Időtartam: 20 perc

Fontos tudnivalók

A zenei idézeteket egyszer fogja hallani! A bejátszások időtartama 1-2 perc. Egy-egy bejátszásra és a hozzá tartozó megoldás leírására legfeljebb 3 perc áll rendelkezésre. Hallgassa meg a zenei szemelvényeket és jegyezze le a válaszát a feladatlap megfelelő soraiba!

A megoldást tollal kell beírni! Ha módosítani kívánja a már beírt választ, húzza át és írja mellé a javítást. Ebben az esetben az áthúzott válasz nem értékelhető. Magyar zeneszerzők esetében a teljes név feltüntetése az elfogadható. Más zeneszerzők esetében a családnév is elegendő.

Minden helyes válasz egy pontot ér, tehát a feladatsor hibátlan megoldására legfeljebb huszonnégy pont kapható. A megoldáshoz segédeszköz nem használható.

Időtartam 20 perc.

1. a) Ki a zeneszerző?

b) Mi a mű címe, melyből a részletet hallja?

c) Ki a zenemű költője?

3	
---	--

2. a) Ki a zeneszerző?

b) Mi a mű címe, melyből a részletet hallja?

c) Határozza meg a zenemű műfaját!

3	
---	--

3. a) Ki a zeneszerző?

b) Mi a mű címe, melyből a részletet hallja?

2	
---	--

4. a) Ki a zeneszerző?

b) Mi a mű címe?

2	
---	--

5. a) Ki a zeneszerző?

b) Mi a mű teljes címe?

c) Melyik zenetörténeti korszakban keletkezett a mű?

3	
---	--

6. a) Ki a zeneszerző?

b) Mi a mű címe, melyből a részletet hallja?

2	
---	--

7. a) Ki a zeneszerző?

b) Mi a mű címe, melyből a részletet hallja?

2	
---	--

8. a) Ki a zeneszerző?

b) Mi a mű címe, melyből a részletet hallja?

c) A részlet megnevezése:

3	
---	--

9. a) Ki a zeneszerző?

b) Mi a mű címe?

c) Mi az elhangzott részlet címe?

d) Kinek a drámája alapján készült a szöveggönyv?

4	
---	--

Összes pontszám:	24	
-------------------------	-----------	--

II. FELADATLAP
ZENETÖRTÉNETI SZÖVEGALKOTÁS
ÁLTALÁNOS ZENEI ALAPISMERETEK,
DALLAMÁTÍRÁS
ZENEI ALKOTÓTEVÉKENYSÉG

Időtartam: 100 perc

Zenetörténeti szövegalkotás

Fontos tudnivalók

Feladat egy szöveg önálló kidolgozása, megfogalmazása a megadott szempontok alapján, amelynek témáját a három megadott téma közül választhatja ki. A feladat megoldásának terjedelme legalább 2, legfeljebb 4-5 oldal.

Tollal írjon! Ha módosítani kíván a szövegben, húzza át a hibát és írja mellé a javítást. A helyesírási és nyelvtani hibák nem számítanak bele az értékelésbe, ellenben az olvashatatlan, az értelmezhetetlen megállapítások hibásnak minősülnek. A zenei szakkifejezések és a zeneszerzők nevének helytelen lejegyzései pontvesztéssel járnak. A zeneszerzők nevének írásakor a következő szabály érvényesül: a magyar zeneszerzők esetében a teljes névhasználat kötelező, de a külföldi szerzők esetében elégséges a családnév megjelölése is. Ebben az esetben a teljes névhasználatért nem jár plusz pont, ám a helytelen írásmód (csak családnévre vonatkoztatva) pontvesztéssel jár.

A feladat megoldásához segédeszköz nem használható!

Válasszon egyet az alábbi három téma közül!

Dolgozza ki a választott témát a megadott útmutatás alapján!

1. Népzene

„Népzeneink egyes dallamai a legmagasabb művészi tökéletesség példái. Kis arányaikban éppoly tökéletesek, akárcsak a legnagyobb szabású mestermű” (Bartók Béla)

„Az igazi népzene olyan dallamokra épül, melyek magukon viselik egy adott nemzet paraszti lakossága zenei stílusának sajátos bélyegét.” (Bartók Béla)

„A magyar népzene százhangú orgona, mindenre van hangja a szelíd tréfától a tragédiáig” (Kodály Zoltán)

Igazolja a fenti idézetek megállapításait!

Írjon népzene kutatásainkról, jelentős népdalgyűjtéseinkről, kiemelkedő gyűjtőinkről, a Magyar Tudományos Akadémia ezirányú tevékenységéről! Ismertesse a magyar népzenei nyelvterületeket, népdalaink csoportjait Bartók Béla felosztása szerint!

Válasszon ki és írjon le a „jeles napok” sorából egy ismert népszokást, egy-egy jellegzetes dal említésével! Sorolja fel legkedvesebb népdalait és indokolja meg választását!

2. A barokk kora és zenéje.

A kor meghatározó társadalmi mozgásai, ellentétei, küzdelmei és ezek hatása a barokk művészetekre.

Írja le a barokk legfontosabb jellegzetességeit az építészetben, szobrászatban, festészetben, irodalomban és kiemelten a zenében! Melyek a barokk énekes és hangszeres műfajai és kik az említett zenei műfajok legkiemelkedőbb komponistái? Írjon a barokk hangszerekről és a barokk zenekar összetételéről!

„Nem pataknak, tengernek kellene hívni” (Ludwig van Beethoven)

Emelje ki J. S. Bach zeneszerzői munkásságát, a barokk zenében betöltött kiemelkedő szerepét!

3. Ismertesse a populáris zenék legfontosabb ismérveit!

Történeti áttekintéssel sorolja fel a populáris zene legfontosabb műfajait, előadási színtereit. Fogalmazza meg, hogy lehetséges-e egy popszám és egy klasszikus zenemű összehasonlítása. Leírhatók-e a populáris zene jellegzetességei a klasszikus zene által használt terminusokkal? Rendelkezik-e a klasszikus zene olyan értékekkel, melyek hiányoznak a populáris zenéből? Az emberek többsége miért hallgatja inkább ez utóbbit?

A választott zenetörténeti esszé címe:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Általános zenei alapismeretek

Fontos tudnivalók

A tesztfeladatok megoldásait tollal kell beírni. Ha módosítani kívánja a beírt válaszokat, húzza át a hibát egyszer és írja mellé a javítást. Csak egyértelmű válasz fogadható el. A megoldáshoz segédeszköz nem használható!

1. Párosítsa össze a zeneszerzők nevét műveik címével! Írja a zeneszerzők neve melletti négyzetekbe a megfelelő zenemű betűjelét! Egy műnek nincs feltüntetve a szerzője.

Zeneszerző neve	A mű betűjele	A mű címe
1. Richard Wagner	☐	A Szerelmi álmok
2. Johann Sebastian Bach	☐	B Harmonia Caelestis
3. Arthur Honegger	☐	C Máté Passio
4. Liszt Ferenc	☐	D Jean d'Arc a máglyán
5. Wolfgang Amadeus Mozart	☐	E Nürnbergi Mesterdalnokok
		F Don Giovanni

2. Melyik zenetörténeti korra jellemző a MOTETTA, MADRIGÁL, IMITÁCIÓ?

5	
---	--

A zenetörténeti kor megnevezése:

2	
---	--

3. Határozza meg a következő műfajokat leírásuk alapján!

a) A barokk kor egyik legnépszerűbb műfaja. Eleinte egy hangszercsoport, később egy hangszer állt szemben az egész zenekarral.

A műfaj neve:

1	
---	--

b) A programzenék jellemzőit viseli magán. Elsősorban irodalmi, képzőművészeti, történelmi és természeti inspirációk alapján születik. A szimfónia többtételűs rendjével ellentétben formailag általában egybekomponált mű. Liszt Ferenc 13 ilyen művet alkotott.

A műfaj neve

2	
---	--

4. Aláhúzással jelölje meg azokat a zeneszerzőket, akiknek munkásságára az opera műfaja volt a legjellemzőbb. Giuseppe Verdi, Ludwig van Beethoven, Giacomo Puccini, Erkel Ferenc, Johann Sebastian Bach

3	
---	--

5. Melyik népzenei stílusra jellemző az alábbi sorszerkezet?

A5 A5v A Av

A népzenei stílus neve:

1	
---	--

6. Melyik az a húros népi hangszer, amit két verővel ütve szólaltatnak meg?

A hangszer neve:

1	
---	--

7. Melyik kórusfajtának a szólamai között található meg a bariton és a mezzo?

A kórusfajta megnevezése:

1	
---	--

8. Húzza alá azokat a megnevezéseket, amelyek nem táncokat jelölnek!

Habanera, Polonéz, Mazurka, Ritornell, Bolero, Repríz

2	
---	--

9. Mi a műfaja Tinódi Lantos Sebestyén *Eger vár viadaljáról való ének* c. művének?

A műfaj megnevezése:

1	
---	--

10. Melyik zenei stílus jellegzetes műfaja a dixieland, a spirituálé és a blues?

A zenei stílus neve:

1	
---	--

11. Nevezze meg az alábbi hangsorokat!

A hangsor neve:

A hangsor neve:

2	
---	--

12. Nevezze meg a dallamban előforduló hangközöket!

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok 371

Hangközök megnevezése:

6	
---	--

13. A verssor fölé írt ritmusképletekkel ritmizálja az alábbi idézetet!

.....
4/4 Ő - szi éj - jel iz - zik a ga - la - go - nya, iz - zik a ga - la - go - nya ru - há - ja

3	
---	--

14. Húzza alá azt a meghatározást, amelyik, igaz a MELIZMA kifejezésre!

- a) A szöveg egy szótagjára több különböző hangot énekelünk.
- b) Minden szótagra egy hangot énekelünk.

1	
---	--

Összes pontszám:	32	
-------------------------	-----------	--

Dallamátírás

Fontos tudnivalók

A kottaképet a ritmusok feltüntetésével együtt írja át betűkottára!

Betűkottás kottakép:

Összes pontszám:	8	
------------------	---	--

Zenei alkotótevékenység

Fontos tudnivalók

Feladat, a hiányzó ütemek improvizatív módon történő megalkotása.

Először használjon ceruzát és radírt, majd véglegesítse a kitalált dallamot, ritmust tollal.

1. Keressen változatos ritmusokat az alábbi hangokhoz a megadott ütembeosztás szerint. Használhat szünetjelet is!

5	
---	--

2. Egészítse ki az alábbi dallamot a megadott hangkészlet és zenei forma alapján!

l - sz - f - m - r - d - t, - l,

A

l m sz f m r d d r m

5	
---	--

Összes pontszám:	10	
-------------------------	-----------	--

MEGOLDÁSOK:

I. FELADATLAP

Zenefelismerés

A feladatsor megoldására 24 pont adható. Minden helyes válasz 1 pontot ér. Plusz pont vagy tört pont (pl. 0,5 pont) nem adható. Az áthúzott válasz nem értékelhető.

A zeneszerzők névleírásában előforduló helyesírási hibák miatt nem kell pontot levonni. A zenefelismerésben kizárólag a tartalmi helyesség mérvadó. Magyar zeneszerzők esetében a teljes név feltüntetése az elfogadható. Más zeneszerzők esetében a családnév is elegendő!

1. Kodály Zoltán: Öregek

a) Ki a zeneszerző? **Kodály Zoltán**

b) Mi a mű címe, melyből a részletet hallja? **Öregek**

c) Ki a zenemű költője? **Weöres Sándor**

2. Orlando di Lasso: Matona mia cara – Zsoldos szerenád

a) Ki a zeneszerző? **Orlando di Lasso**

b) Mi a mű címe, melyből a részletet hallja? **Zsoldos szerenád**

c) Határozza meg a zenedarab műfaját! **Madrigál**

3. Johann Sebastian Bach: h-moll szvit – Menüett

a) Ki a zeneszerző? **Johann Sebastian Bach**

b) Mi a műfaja, melyből a részletet hallja? **Szvit**

4. Wolfgang Amadeus Mozart: Don Giovanni – részlet

a) Ki a zeneszerző? **Wolfgang Amadeus Mozart**

b) Mi a mű címe? **Don Giovanni**

5. Frédéric Chopin: c-moll „Forradalmi etűd” (Op.10.No.12)

a) Ki a zeneszerző? **Frédéric Chopin**

b) Mi a mű teljes címe? **Forradalmi etűd**

c) Melyik zenetörténeti korszakban keletkezett a mű? **Romantika**

6. Franz Schubert – Johann Wolfgang Goethe: Margit a rokkánál

a) Ki a zeneszerző? **Franz Schubert**

b) Mi a mű címe, melyből a részletet hallja? **Margit a rokkánál**

7. Ludwig van Beethoven: G-dúr zongoraverseny (Op.58.) I. tétel eleje

a) Milyen hangszer mutatja be a fő témát? **Zongora**

b) Határozza meg a zenemű műfaját! **Zongoraverseny**

8. Bartók Béla: Concerto II. tétel

a) Ki a zeneszerző? **Bartók Béla**

b) Mi a mű címe, melyből a részletet hallja? **Concerto**

c/ A hallott részlet megnevezése: **Párok játéka – II. tétel**

9. Erkel Ferenc - Katona József: Bánk bán – Hazám, hazám

a) Ki a zeneszerző? **Erkel Ferenc**

b) Mi a mű címe: **Bánk bán**

c) Mi az elhangzott részlet címe? **Hazám, hazám**

d) Kinek a drámája alapján készült a szövegkönyv: **Katona József**

Az I. feladatlagra összesen elérhető pontszám: 24 pont

II. FELADATLAP

Zenetörténeti szövegalkotás

A helyesírási és nyelvhelyességi hibák nem számítanak bele az értékelésbe, ellenben az olvashatatlan íráskép, illetve az értelmezhetetlen megállapítások hibának minősülnek. A zenei szakkifejezések és a zeneszerzők nevének helytelen lejegyzései pontvesztéssel járnak. A zeneszerzők nevének írásakor a következő szabály érvényesül: a magyar szerzők esetében egyszer kötelező a teljes névhasználat (pl. Liszt Ferenc, Bartók Béla, Kodály Zoltán stb.). Ha a szerző neve többször is előfordul a dolgozatban, akkor elég, ha a vizsgázó csak egyszer írja ki a szerző teljes magyar nevét. A külföldi szerzők esetében elégséges a családnév megjelölése is (pl. Bach, Beethoven, Mozart stb.). Ebben az esetben a teljes névhasználatért (pl. Ludwig van Beethoven stb.) nem jár plusz pont, ám a helytelen írásmód (csak családnévre vonatkoztatva) pontvesztéssel jár.

Értékelési szempont	Pontozás
Zenetörténeti hitelesség	
Tartalmában igazodik a megadott témához; a zenetörténeti tényeket bemutatja, azok összefüggéseit hitelesen értelmezi	legfeljebb 15 pont
Tárgyi tudásában tévedések vannak	pontvesztés arányosan
Tárgyi tudásában alapvető hiányosságok vannak	0 pont
Formai tagolás, logikai felépítés, a kifejtés tartalma, világos mondat szerkesztés	
A szöveg érthető, megfogalmazásában lényegre törő	4-6 pont
Tartalmilag megfelelő, de az írás gondolatvezetése, következtetései nem mindig logikusak	1-3 pont
A szöveget helytelen megállapítások, következtetések jellemzik, a szöveg felépítése esetleges	0 pont
Szaknyelv használata	
Közlései szakszerűek	3-5 pont
A szakkifejezéseket körülírja, kevésbé alkalmazza	1-2 pont
Helytelenül használja, illetve írja a szakkifejezéseket, helytelenül írja a zeneszerzők nevét	0 pont

Maximális pontszám: 15 + 6 + 5 pont, összesen: 26 pont

Általános zenei alapismeretek

1. Párosítsa össze a zeneszerzők nevét műveik címével! Írja a zeneszerzők neve melletti négyzetekbe a megfelelő zenemű betűjelét! Egy zeneműnek nincs feltüntetve a szerzője!

1. E
2. C
3. D
4. A
5. F

Elérhető pontszám: 5 pont

2. Melyik zenetörténeti korra jellemző MOTETTA, MADRIGÁL, IMITÁCIÓ?

A zenetörténeti kor: RENESZÁNSZ

Elérhető pontszám: 2 pont

3. Határozza meg a következő műfajokat, zenei formákat leírásuk alapján!

a) A barokk kor egyik legnépszerűbb műfaja. Eleinte egy hangszercsoport, később egy hangszer állt szemben az egész zenekarral.

A műfaj neve: CONCERTO

Elérhető pontszám: 1 pont

b) A programzenék jellemzőit viseli magán. Elsősorban irodalmi, képzőművészeti, történelmi és természeti inspirációk alapján születik. A szimfónia többtétéles rendjével ellentétben formailag általában egybe komponált mű. Liszt Ferenc 13 ilyen művet alkotott.

A műfaj neve: SZIMFONIKUS KÖLTEMÉNY

Elérhető pontszám: 2 pont

4. Aláhúzással jelölje meg azokat a zeneszerzőket, akiknek munkásságára az opera műfaja volt a legjellemzőbb.

Giuseppe Verdi, Ludwig van Beethoven, Giacomo Puccini, Erkel Ferenc, Johann Sebastian Bach

Elérhető pontszám: 3 pont

5. Melyik népzenei stílusra jellemző az alábbi sorszerkezet?

A5 A5v A Av

A népzenei stílus neve: RÉGI STÍLUS

Elérhető pontszám: 1 pont

6. Melyik az a húros népi hangszer, amit két verővel ütve szólaltatnak meg?

A hangszer neve: CIMBALOM

Elérhető pontszám: 1 pont

7. Melyik kórusfajtának a szólamai között található meg a bariton és a mezzo?

A kórusfajta megnevezése: VEGYES KÓRUS

Elérhető pontszám: 1 pont

8. Húzza alá azokat a megnevezéseket, amelyek nem táncokat jelölnek!

Habanera, Polonéz, Mazurka, Ritornell, Bolero, Repríz

Elérhető pontszám: 2 pont

9. Mi a műfaja Tinódi Lantos Sebestyén *Eger vár viadaljáról való ének* c. művének?

A műfaj megnevezése: HISTÓRIÁS ÉNEK

Elérhető pontszám: 1 pont

10. Melyik zenei stílus jellegzetes műfajai a dixieland, a spirituálé és a blues?

A zenei stílus neve: JAZZ (DZSESSZ)

Elérhető pontszám: 1 pont

11. Nevezze meg az alábbi hangsorokat!

A hangsor neve: MOLL HANGSOR

A hangsor neve: DÚR HANGSOR

Elérhető pontszám: 2 pont

12. Nevezze meg a dallamban előforduló hangközöket!

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok 371

Hangközök megnevezése: T4, k2, k3, N2, T8, T5

Elérhető pontszám: 6 pont

13. A verssor fölé írt ritmusképletekkel ritmizálja az alábbi idézetet!

A teljes pontszám a három eltérő ütem helyes megoldásából adódik össze, vagyis ütemenként 1 pont. Az utolsó szótag esetében a fél érték is elfogadható!

Elérhető pontszám: 3 pont

14. Húzza alá azt a meghatározást, amelyik igaz a MELIZMA kifejezésre!

a) A szöveg egy szótagjára több különböző hangot énekelünk.

b) Minden szótagra egy hangot énekelünk.

Elérhető pontszám: 1 pont

Összesen elérhető pontszám: 32 pont

Dallamátírás

A kottaképet a ritmusok feltüntetésével együtt írja át betűkottára!

Betűkottás kottakép:

$\frac{4}{4}$ d d m d | r r r | r r m r d t, l, sz, |
 sz, sz, sz, f m f sz | d d d r r m d ||

A helyesen megoldott ütemekre egy-egy pont adható, így a nyolc hibátlan megoldás nyolc pontot ér.

Összesen elérhető pontszám: 8 pont

Zenei alkotótevékenység

1. Keressen változatos ritmusokat az alábbi hangokhoz a megadott ütembeosztás szerint. Használhat szünetjelet is.

Több megoldás lehetséges, a példa egyfajta megoldási lehetőség.

Értékelési szempont	Pontozás
A ritmusértékeket az ütemmutatóknak megfelelően használta. Ütemenként egy pont adható.	legfeljebb 4 pont
TÁ és titi ritmusokon kívül használt más ritmus kombinációkat.	legfeljebb 1 pont

2. Egészítse ki az alábbi dallamot a megadott hangkészlet és zenei forma alapján!

l - sz - f - m - r - d - t, - l,

A

l m sz f m r d d r m l m sz f m r d r t, l,

Több megoldás is lehetséges, a példa egyfajta megoldási lehetőség.

Értékelési szempont	Pontozás
A kiegészítést a variáció elveinek megfelelően komponálta meg.	legfeljebb 3 pont
A megadott hangkészletet teljes egészében felhasználta.	legfeljebb 2 pont

Összesen elérhető pontszám: 10 pont

A II. feladatlagra összesen elérhető pontszám: 76 pont